

KOMISIJA ZA ETIKO IN INTEGRITETO

Številka: Su Ek ...

Datum: 22. 1. 2019

Komisija za etiko in integriteto (v nadaljevanju komisija) je na podlagi drugega odstavka 52. člena Zakona o sodnem svetu (v nadaljevanju ZSSve) obravnavala zahtevo Sodnega sveta za sprejem načelnega mnenja št. ... z dne ..., in je na 21. seji 22. 1. 2019 sprejela

načelno mnenje:

Ravnanje sodnika, ki se udeleži povolilnega srečanja ob izvolitvi novega župana, pri čemer je isti sodnik v predhodnem sodnem postopku zoper županovega protikandidata izdajal odredbe za uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov, ni v skladu z načeloma III (Nepriustranskost) in VII (Nezdružljivost) Kodeksa sodniške etike.

O b r a z l o ž i t e v :

Sodni svet je na komisijo naslovil zahtevo za sprejem načelnega mnenja (... z dne ...) v zvezi z presojo etičnosti ravnanja okrožnega sodnika na Okrožnem sodišču v ... .. (v nadaljevanju sodnik), ki se je udeležil povolilnega srečanja ob izvolitvi novega župana, pri čemer je v predhodnem sodnem postopku zoper županovega protikandidata izdajal odredbe za uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov. Ravnanje sodnika naj bi bilo sporno z vidika kršitve načel III (Nepriustranskost) in VII (Nezdružljivost) Kodeksa sodniške etike (v nadaljevanju kodeks).

V skladu z 32. členom Poslovnika Komisije za etiko in integriteto (v nadaljevanju poslovnik) je sodnik na navedene očitke podal odgovor in je svoja stališča tudi osebno predstavil na seji komisije. Potrdil je, da se je udeležil povolilnega srečanja na povabilo novo izvoljenega župana ..., s katerim sta dobra znanca, njegova žena pa je podpisala podporo k njegovi kandidaturi. Dogodka ne dojema kot političnega (ni šlo za agitiranje niti del volilne kampanje, saj so bile volitve že končane), namen druženja je bilo le proslavljanje zmage sedanjega župana. Kot izhaja že iz pojasnila predsednici Okrožnega sodišča v ..., je zadnjo odredbo o uporabo posebnih preiskovalnih ukrepov zoper županovega protikandidata ... izdal ..., torej več kot 9 let pred prvim krogom županskih volitev, ki je potekal ..., in pred drugim krogom županskih volitev, ki je potekal .... Dejstva, da se postopki zoper županovega protikandidata v času lokalnih volitev ... še niso zaključili, ni mogoče pripisati njemu (odprtih je še nekaj zadev). Meni, da mu zaradi časovne oddaljenosti od zadnje izdane odredbe za izvajanje prikritih preiskovalnih ukrepov ni mogoče očitati kršitev kodeksa in to tudi ni bil njegov namen.

Komisija pri izvajanju svojega poslanstva opozarja na etična načela kodeksa in druga etična načela, ki omogočajo, spodbujajo in zagotavljajo kakovostno delo sodišč in sodnikov ter ugleda sodstva (2. člen poslovnika). Njeno delovanje je zato po zakonu omejeno na sprejemanje načelnih mnenj glede ravnanj sodnikov, ki lahko pomenijo kršitev kodeksa sodniške etike; izdajanje priporočil in smernic s področja sodniške etike in integritete v skladu s kodeksom sodniške etike ter na skrb za izobraževanje in usposabljanje sodnikov na področju sodniške etike (prvi odstavek 49. člena ZSSve in 3. člen poslovnika). Naloga komisije je krepitev etične zavesti in ugleda slovenskega sodstva.

Po oceni komisije je sodnik z udeležbo na povolilnem srečanju novo izvoljenega župana ... kršil načeli III (Nepriustranskost) in VII (Nezdružljivost) kodeksa. Nepriustranskost pomeni, da sodnik opravlja sodniško funkcijo nepristransko in pri tem ne dopušča, da bi pri sojenju njegova nagnjenja, predsodki ali vnaprejšnja prepričanja, politični, ekonomski ali drugi interesi, njegovo zasebno poznavanje spornih dejstev, javne zahteve ali kritike in druge okoliščine lahko vplivali na njegovo odločitev v konkretni zadevi ali zbudili videz takega neustreznega vpliva. Nezdružljivost pa sodnika zavezuje, da uravnava svoje zasebne ali javne, plačane ali neplačane zunajsodne dejavnosti tako, da ne prihaja v nasprotje s svojimi poklicnimi dolžnostmi ali ugledom in dostojanstvom sodniškega poklica.

Ni sporno, da se je sodnik udeležil povolilnega srečanja novo izvoljenega župana. Komisija se je morala v zadevi najprej opredeliti, ali je imel ta dogodek politično naravo, in nato v primeru pritrilnega odgovora na to vprašanje presoditi etičnost sodnikovega ravnanja, izhajajoč pri tem med drugim iz dejstva, da je sodnik zadnjo odredbo za uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov zoper županovega protikandidata izdal pred več kot devetimi leti.

Povolilno srečanje novo izvoljenega župana je po presoji komisije politični dogodek. V demokratični državi oblast pripada ljudstvu, državljani pa jo izvršujejo neposredno in z volitvami, po načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno (3. člen Ustave RS). Volitve pomenijo tako osrednji politični dogodek posredne demokracije, naj gre za državnozborske volitve po Zakonu o volitvah v državni zbor ali lokalne volitve po Zakonu o lokalnih volitvah (v nadaljevanju ZLV).

Lokalne volitve so najprej del volilnega sistema države.¹ Po drugi strani pa so, kljub uveljavljanju različnih oblik neposredne demokracije, najpomembnejši način vplivanja občanov na odločanje v sistemu lokalne samouprave. Volivcem omogočajo neposreden vpliv na sestavo predstavniškega telesa lokalne skupnosti, s tem pa tudi vpliv na odločitve, ki jih ta sprejema. Volitve tako dajejo legitimnost izvajanju lokalne oblasti s strani predstavniškega telesa, zato so osrednji politični dogodek v lokalni skupnosti. Povolilna srečanja, ki so ustaljeni običaj na državnih in lokalnih volitvah, niso druženje prijateljev ali družinskih članov zaradi praznovanja osebne praznika. Na lokalni ravni se na njih zberejo člani strank in volivci, ki jih povezuje podoben pogled na način reševanja lokalne problematike, in podporniki kandidata (kandidatov), da bi obeležili njegov (njihov) volilni uspeh. Zaradi vsebine dogodka in profila udeležencev je povolilno srečanje nujno in neločljivo povezano z lokalnimi volitvami, zato ima jasno politično konotacijo. To velja tudi za konkreten primer, kar še podkrepljuje okoliščina, da je srečanje potekalo v uradnih

¹ Primerjaj F. Grad, *Lex localis*, letnik I, številka 2, leto 2003, stran 7. To potrjujejo tudi določbe ZLV: Kandidate za člane občinskega sveta, ki se volijo po večinskem načelu, določijo politične stranke v občini in volivci v volilni enoti (48. člen); politična stranka določi kandidate za člane občinskega sveta po postopku, določenem z njenimi pravili (51. člen ZLV); redne volitve županov se opravijo hkrati z rednimi volitvami v občinski svete, redne volitve županov pa razpiše predsednik Državnega zbora RS (104. člen ZLV); tudi glede določanja kandidatov za župana veljajo določbe ZLV za večinske volitve v občinski svet (106. člen ZLV), kar pomeni, da kandidata za župana občine določijo politične stranke v občini in volivci v volilni enoti.

prostorih novo izvoljenega župana.

Z vidika načela nezdržljivosti se morajo sodniki zavedati, da so nosilci dela oblasti pri čemer je njihova vloga drugačna od vloge članov zakonodajnega ali izvršilnih teles, kar zahteva od njih določeno zadržanost in vzdržnost glede političnega dogajanja. Sodnik namreč mora odločati na podlagi zakona in presoje dejstev vsakega posameznega primera posebej ob spoštovanju enakosti vseh. Prav zato morajo biti sodniki, kolikor je to razumno mogoče, ne samo prosti, temveč tudi dajati videz, da so prosti političnih vplivov. Sodnik se mora ogradi tudi od politične aktivnosti članov svoje družine.² V nasprotnem primeru je zaupanje javnosti v nepristranskost in neodvisnost sodstva lahko hitro okrnjeno. Dejstvo, da so sodniki v Sloveniji formalno lahko člani političnih strank, pri tem ničesar ne spreminja.

Sodnik mora dejansko nepristranskost in videz nepristranskosti vzdrževati in varovati tako pri opravljanju sodne funkcije kot tudi s svojim vedenjem v zasebnem in javnem življenju zunaj sodišča. Pričakovanja javnosti glede etičnosti sodnikov so mnogo večja kot nekdanj in še naraščajo. Od sodnika se zato pričakuje določena zadržanost v zasebnem in javnem življenju, kar prispeva k ohranjanju videza nepristranskosti in neodvisnosti in s tem zaupanje javnosti vanj in v sodstvo kot institucijo. Sodnik mora zato sprejeti določene omejitve pri svojem vedenju in ravnanju, ki sicer za povprečnega posameznika ne veljajo.³ Sodnik se sicer na splošno lahko vključuje v dejavnosti, združenja in odnose zunaj sodišča, vendar se mora pri tem zavedati, da lahko zelo hitro preseže mejo etično dopustnega vedenja in s tem ogrozi ugled sodstva ter zaupanje javnosti vanj. Meje dopustnosti sodnikovega vedenja je zato vedno treba iskati ob upoštevanju, kakšna so pričakovanja glede sodnikovega ravnanja, ki jih ima razumen, povprečen in informiran posameznik.⁴

Ni bistveno, da sodnik, kot trdi, ni prispeval nobenega denarnega zneska ali podpisal podpore kandidatu za župana; ni javno podpiral niti kritiziral nobenega kandidata; ni sodeloval na nobenem političnem shodu niti na zborovanju kandidatov; ne sodeluje v posvetovalnih organih politične stranke in ni član nobene politične stranke. Vse to so sicer nedvomno dolžnostna dejanja, ki zagotavljajo njegovo politično nevtralnost. A temeljno merilo za presojo etičnosti ravnanja v zadevi je, ali je bil s sodnikovo udeležbo na dovolilnem srečanju okrnjen videz njegove nepristranskosti z vidika povprečnega in razumnega posameznika.

Sodni postopki zoper županovega protikandidata ... so vzbudili veliko zanimanje javnosti, v medijih je bila še posebej izpostavljena vloga sodnika v zvezi z odredbami za uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov.⁵ Ker vsi sodni postopki še niso zaključeni, je sodnikova udeležba na dovolilnem srečanju novo izvoljenega župana pri povprečni javnosti utemeljeno lahko vzbudila vtis, da odločitve v sodnih postopkih zoper ... zaradi sodnikove naklonjenosti novemu županu niso in ne bodo sprejete na podlagi ustave in zakona, ampak so (bodo) plod osebnih nagnjenj sodnika. Povprečen, razumen in informiran posameznik ni seznanjen z okoliščino, da je sodnik v sodnem postopku zoper ... zadnjo odredbo za uporabo prikritih preiskovalnih ukrepov izdal pred več kot devetimi leti, ampak

² http://www.sodni-svet.si/images/stories/Kodeks_sodniske_etike_komentar_sept_2017.pdf, str. 41.

³ http://www.sodni-svet.si/images/stories/Kodeks_sodniske_etike_komentar_sept_2017.pdf, str. 25.

⁴ http://www.sodni-svet.si/images/stories/Kodeks_sodniske_etike_komentar_sept_2017.pdf, str. 25 -26.

⁵ Izpostavljeno je bilo, da je bil ... v preteklosti uslužbenec ..., ... pa kot poslanec predsednik parlamentarne komisije ...; da ... v sodnih postopkih že vrsto let opozarja, da ... ne bi smel podpisovati odredb, ker ni bil nepristranski, da so bili dokazi, pridobljeni s pomočjo ... odredb kasneje izločeni iz sodnega spisa; Odbor ... je na predsednika Vrhovnega sodišča RS naslovil odprto pismo, ki se med drugim nanaša tudi na sodnika ...

posamezna procesna dejanja v (pred)kazenskem postopku dojema kot celoto. Ni pomembno, da so bile volitve v času dovolilnega srečanja že zaključene, pomembno je, da tedaj sodni postopki zoper ... niso bili končani.

Po mnenju komisije je sodnik s svojo udeležbo na dovolilnem srečanju novo izvoljenega župana nedvomno kršil načeli nepristranskosti in nezdržljivosti, saj bi se glede na preteklo aktivno udeležbo v sodnem postopku zoper županovega protikandidata (ne glede na časovno oddaljenost te udeležbe) in odmevnost zadeve moral zavedati, da ohranjanje videza nepristranskosti zahteva poudarjeno zadržanost do tovrstnih političnih dogodkov.

**Predsednica Komisije za etiko in integriteto
mag. Nina Betetto**